

Поклад І. М.

СТОРИНКА З ІСТОРІЇ ПСИХОЛОГІЇ ЩОДО ДИСКУСІЇ ПРО ЗДІБНОСТІ

Відомості по автору: *Поклад І.М.* – провідний науковий співробітник лабораторії загальної психології та історії психології ім. В.А. Роменця, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, старший науковий співробітник, кандидат психологічних наук.

Анотація: У статті систематизовано наукові підходи до проблеми здібностей, розглянуті психологічні особливості їх розвитку.

Простежено шлях розвитку даного поняття від теорії Л.С. Виготського та теоретичних розробок його послідовників до сьогодення. Зазначено, що у психологічній спадщині Г.С. Костюка феномен «здібності» розглядався як «загальнолюдські істотні властивості спільні для всіх людей» і таким чином, виступав невід'ємною складовою проблеми розвитку і формування зростаючої особистості. Досліджено теоретичну та практичну розробку проблеми здібностей в працях С.Л. Рубінштейна в яких вчений доводив, що здібності людини – це різні прояви її здібностей до засвоєння знань та досягнень людської культури, до навчання та праці, в яких вони формуються.

Висвітлено в історичному плані дві конфронтуючі одна одній точки зору на проблему співвідношення природного та соціального в людині.

Доведено, що така здатність не може розглядатися як проста властивість. Це своєрідне поєднання відносно стійкого асортименту прав інтелектуальної власності, що призводить до можливості успішного виконання певних видів діяльності. Проте синтез специфічних властивостей не є постійним і незмінним. Це єдність розвивається і змінюється під впливом ззовні.

Ключові слова: теоретичні проблеми, дискусія, соціальна обумовленість психіки, здібності, умови розвитку здібностей.

«Питання про здібності дуже складні. Далеко не все в них з'ясоване так, як того вимагає педагогічна практика. Проте наука здобула вже немало цінних даних про людські здібності, знання яких може допомогти всім, кому доводиться їх виховувати».

Г.С. Костюк

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Серед багатьох питань психолого-педагогічної науки та практики проблема здібностей завжди займала виняткове за своєю значущістю місце. Перший з'їзд Товариства психологів, який відбувся 20

червні 1959 року, вивів це питання на новий, більш цікавий та всебічний рівень досліджень. І тут треба нагадати про наукові дискусії тих часів, які вплинули на розв'язання питань стосовно проблеми здібностей. Перш за все, хотілось би нагадати, що в опублікованих до з'їзду тезах докладів таких видатних вчених як С.Л. Рубінштейн та О.М. Леонтьєв, були сформульовані принципово різні точки зору на цю проблему у зв'язку з розв'язанням не менш цікавого питання щодо соціальної детермінації психіки людини. Розглянемо ці наукові доробки більш детально.

Вихідні передумови. На кожному етапі розвитку психологічної науки вирішення питання про соціальну обумовленість психіки виявлялося залежним від постановки і вирішення всього комплексу історико-філософських проблем психології. Якщо в 20-х рр. минулого століття це питання вирішувалося на основі поведінкових концепцій де особливе місце тоді займала спроба виділити його із загальної психології як предмет соціальної психології, то вже на початку 30-х рр. проблема суспільно-історичної детермінації психіки становила головний зміст вчення Виготського була пов'язана з проблемою оволодіння знаками. У 40-х роках включається в дослідження, спрямовані на розробку проблеми діяльності. На початку 50-х рр. на якийсь час питання соціальної зумовленості психіки виявився відсунутим на другий план проблемою відносини психіки до мозку і аналізом взаємини психології і фізіології, але вже в другій половині ХХ століття відбувається відновлення ролі і значення цієї проблеми.

Формуванні цілей і постановка завдань статті. Завданням нашої роботи є висвітлення в історичному плані дискусії про здібності, простежуючи шлях розвитку даного поняття від теорії Л.С. Виготського до теоретичних та практичних розробок проблеми здібностей в працях С.Л. Рубінштейна та О.В. Леонтьєва.

Виклад основного матеріалу. Дослідження психіки у системі «людини – суспільство» в кінці 50-х та у 60-ті роки минулого століття, приваблювало все більше уваги науковців і у філософсько-теоретичному аспекті і в плані конкретних психологічних та соціально-психологічних досліджень. Філософсько-теоретичні дослідження були зосередженні навколо двох підходів до психіки, які визначались при допомозі співвідношення основних характеристик психічного та представляли дві концепції детермінації психічного що розвивали А.Н. Леонтьєв та С.Л. Рубінштейн.

Загальним для цих теорій було визнання марксистської тези про те, що суспільне буття людини визначає її свідомість, що свідомість людини є суспільний продукт і її психіка соціальна, що результати людської діяльності відкладаються у її продуктах та у їх освоєнні складають необхідні умови розвитку психіки людини, що специфічна риса людського розвитку і складається в її обумовленості історично складаються продуктами людської діяльності, що психічний розвиток людини опосередковано його діяльністю. Обидва ці підходи поєднувались постановкою єдиного завдання – знайти шляхи всебічного та гармонійного розвитку членів нового суспільства, сприяти формуванню нової людини. На цій загальній основі пропонувалась різна побудова психологічної теорії, які наслідують одну мету – реалізувати

суспільно-історичний принцип розвитку та розкрити соціальну обумовленість психіки людини.

Розбіжності в цих теоріях починалися з того, як розуміти механізм соціальної детермінації, як співвідносити внутрішнє та зовнішнє, природне і соціальне, а це призводить, в свою чергу, до суттєвих розбіжностей і в трактуванні предмета та методів психологічної науки, і в побудові системи психологічних понять, і в застосуванні психологічної теорії до практики виховання, навчання, а також і в застосуванні до інших сфер діяльності психології в різних сферах життя.

У кінці 50-х рр. О.М. Леонтьєв висуває та розробляє в наступне десятиліття концепцію соціально обумовленої психіки, згідно з якою психічний розвиток є результатом особливого процесу – процесу присвоєння [2, 3].

Ця концепція наслідує таку ж мету, яку в свій час переслідував Л.С. Виготський – з'ясувати закономірність суспільно-історичної детермінації психіки людини. Отже, як можна побачити з наступних наукових доробок О.М. Леонтьєва, вчений всіляко виділяє якісні відмінності психіки людини як результат її суспільно-історичного розвитку та протиставляє їх біологічним закономірностям світу тварин [5, С.142.].

Висновок, який робить О.М. Леонтьєв: «Процесс овладения осуществляется в ходе развития реальных отношений субъекта к миру. Отношения же эти зависят не от субъекта, не от его сознания, а определяются теми конкретно-историческими, социальными условиями, в которых он живет, и тем, как складывается в этих условиях его жизнь. Вот почему проблема перспектив психического развития человека и человечества есть прежде всего проблема справедливого и разумного устройства жизни человеческого общества – проблема такого ее устройства, которое дает каждому человеку практическую возможность овладевать достижениями исторического прогресса и творчески участвовать в умножении этих достижений» [4, С.40.].

Теза про те, що свідомість людини є суспільний продукт і вся його психіка соціально зумовлена, є вихідною і для психологічної теорії С.Л. Рубінштейна. Але уявленню про те, що психічне вичерпується його виокремленням з продуктів суспільної діяльності, їх присвоєнням, він протиставляє положення про соціальну обумовленість психіки за посередництвом внутрішніх умов. Це положення – детермінація розвитку психіки зовнішніми причинами через внутрішні умови – суперечила теоріям, у яких розриваються взаємозв'язки зовнішніх та внутрішніх умов психічного розвитку: як тим, які стверджували, що розвиток цілком де термінується зовнішніми умовами і не виявляють внутрішньої обумовленості цієї детермінації, так і тим, які переносять детермінацію цілком всередину індивіда та визнають вродженість психічних якостей та здібностей [10, С.7-8.]. З цих же позицій С.Л. Рубінштейн критикував методологічні установки теорії інтеріоризації по відношенню до питання про соціальну обумовленість психіки. Вчений писав: «Правильное положение о социальной обусловленности человеческого мышления и человеческих

способностей перекривається в теорії інтеріоризації механічним розумінням цієї соціальної детермінації, розриваючим всяку взаємозв'язь і взаємообумовленість зовнішнього і внутрішнього, витравляючим всяку діалектику зовнішнього і внутрішнього, суспільного і природного в людині» [там же].

Як зазначалося вище, два підходи до розв'язання питання щодо соціальної обумовленості психіки виразно виявились і в дискусії про здібності, що не була завершена її основними учасниками, які підготували свої наукові доповіді до I з'їзду Товариства психологів. Так, якщо в тезах докладів В.Н. Мясіщєва та Г.С. Костюка по проблемі здібностей питання про детермінацію психічного не було предметом спеціального розгляду, то у доповідях О.М. Леонтьєва та С.Л. Рубінштейна були представлені принципово різні точки зору на проблему здібностей у зв'язку з соціальною детермінацією психіки [5,9].

У представлених В.Н. Мясіщєвим тезах головним було питання про єдність у здібностях природного та набутого та що вимагало подальшої особливої уваги у наукових пошуках [8].

Г.С. Костюк писав про те, що свого подальшого розкриття потребує уставлене в радянській психології положення про єдність і відмінності здібностей та задатків як вихідних внутрішніх природних умов, необхідних для їх розвитку. Також вчений писав про необхідність конкретніше розкрити природу обдарованості, під якою, на його думку слід розуміти індивідуальні особливості задатків, природних даних особистості, які більше чи менше сприяють формуванню її родових та індивідуальних якостей та здібностей, що обумовлюють природну здатність до їхнього утворення і розвитку [1].

Через хворобу на з'їзді не був присутній С.Л. Рубінштейн і підготовлена ним доповідь після його смерті була опублікований в журналі «Вопросы психологии» [10]. Доповідь, з якою на з'їзді виступив О.Н. Леонтьєв, також була надрукована в журналі «Питання психології» [6].

Таким чином, проводячи науковий аналіз цих статей, можна зробити висновок, що дискусія про здібності в зазначених доповідях, виходила за межі самої проблеми здібностей, перетворюючись в полеміку про те, як розуміти і як реалізувати у психологічній теорії тезу про соціальну детермінацію психіки, тобто, як розуміти психічний розвиток. Тобто, на той час, знову піднята проблема психічного розвитку, найважливіша для психологічної теорії, виявила та висвітлила «пункти» розходження двох підходів до психічного. Проблема здібностей виявилась пов'язаною з питаннями про розвиток, який розглядався у зв'язку з соціальною обумовленістю психіки.

Раніш ніж перейти до наступних питань, зупинимося на цих тезах більш детально. Як зазначалось вище, з точки зору одного підходу – теорії інтеріоризації – у людини існує два види здібностей: природні, біологічні за своєю суттю, та специфічно людські, що мають суспільно-історичне походження. По відношенню до природних здібностей розглядається відмінність власне здібностей від задатків. Під задатками розуміються вродженні анатомо-фізіологічні особливості; під здібностями – якості, які

онтогенетично розвиваються у самій діяльності в залежності від зовнішніх умов. Що стосується здібностей специфічно людських, то вони різняться за своїм походженням та умовам формування. Ці здібності розвиваються в процесі присвоєння окремим індивідом продуктів створених суспільством. Історія матеріальної та духовної культури людства у зовнішній предметній формі виражає досягнення розвитку людських здібностей. «Треба особливо підкреслити, що при цьому йдеться саме про психічні здібності людей», – писав О.М. Леонт'єв [3, С.21]. В результаті присвоєння «воплощенные во внешней форме высшие человеческие способности становятся внутренним достоянием его личности» [6, С.11].

Природа конкретних механізмів, що складають основу здібностей, вбачаються у тому, що «в процессе формирования у человека деятельности, адекватной предметам и явлениям, воплощающим человеческие способности, у него прижизненно формируются также и способные осуществлять эту деятельность функциональные мозговые органы, представляющие собой устойчивые рефлекторные объединения или системы, которым свойственны новые специальные отправления» [там же, С.13]. Згідно до цієї концепції, формування в онтогенезі інтелектуальних здібностей зводиться до «засвоєння історично вироблених операцій» [5, С.144], в здібності проектується процеси, що будуються «ззовні».

Трактовка марксистського поняття присвоєння, розвинена О.М. Леонт'євим та застосована ним до проблеми здібностей, викликала заперечення у С.Л. Рубінштейна [11, С.187-209]. Звертаючись до праць К.Маркса, вчений приходив до висновку, що ідеї які Маркс пов'язував з присвоєнням, ніяк неможливо ототожнювати з присвоєнням як генезисом психічного. Також вчений вважав, недостатнім з'ясування односторонньої залежності психічного розвитку людей від зовнішніх продуктів їх діяльності, вважаючи, що при розгляді взаємодії людини та предметного світу неможна обмежуватись тільки сферою засвоєння поза сферою виробництва. Здібності людей, доводив науковець, формуються не тільки у процесі засвоєння продуктів, створених людиною в процесі історичного розвитку, але також і в процесі їх створення: «Процес... створення людиною предметного світу – це і є разом з тим розвиток нею своєї особистості природи» [10, С.5]. С.Л. Рубінштейн доводив, що необхідно розрізняти оволодіння знаннями, вміннями від розвитку здібностей. Він писав: *«Развитие человека в отличие от накопления «опыта», овладения знаниями, умениями, навыками – это и есть развитие его способностей, а развитие способностей человека – это и есть то, что представляет собой развитие как таковое в отличие от накопления знаний и умений»* [там же, С.3-4].

На думку С.Л. Рубінштейна «пов'язувати проблему здібностей з питаннями про розвиток – значить, по суті, визначити свій підхід до центрального питання про детермінацію здібностей», а це означає «визнати, з одного боку, що здібності не можуть бути просто насаджені ззовні, що в індивіда повинні існувати передумови, внутрішні умови для їх органічного зростання і, з іншого боку, що вони не призначені, не дані в готовому вигляді до та поза всяким розвитком» [там же, С.4]. Необхідно «виходити із

взаємодії та взаємозалежності внутрішнього розвитку самих людей, їх особистої природи, їх здібностей та зовнішніх об'єктивних продуктів їх діяльності» [там же, С.5].

Все сказане дає змогу констатувати, що відповідно цим твердженням, постає загальна проблема співвідношення природного та соціального в людині. Розвиток суспільної здібності, втіленої у продуктах праці, не скасовує, а ставить проблему розвитку таких психічних якостей індивіду, які би давали йому можливість зробити втілену в продукті здібність надбанням індивіда. Але факт втілення людських здібностей в продуктах праці, культурі ще не означає, що ці здібності стають надбанням кожного індивіду. Відтак, С.Л. Рубінштейн писав: «Развитие способностей людей совершается в процессе создания и освоения ими продуктов исторического развития человеческой деятельности, но *развитие* способностей не есть их *усвоение*, усвоение готовых продуктов; способности не проецируются в человека из вещей, а развиваются в нем в процессе его взаимодействия с вещами и предметами, продуктами исторического развития» [там же, С.8].

Однак, з факту існування продуктів людської культури, операцій, умінь ніяк не можливо вивести різний розвій здібностей у різних індивідів. Звичайно, розвиток здібностей індивіду відбувається в процесі засвоєння продуктів, створених людиною, але це ще не означає, що воно зводиться до засвоєння, що в індивідах немає нічого, завдяки чому навчання одних відбувається успішніше, ніж у інших.

Деяко іншої точки зору дотримується О.М. Леонт'єв [7]. Аналізуючи проблему взаємозв'язку природного та соціального, вчений пропонує розглядати два види здібностей: природні здібності (в яких виявляється біологічно основа) і здібності специфічно людські («здібності другого роду» чи суспільно-історичного походження). Розвиток та формування специфічно людських функцій відбувається в онтогенезі, у формі процесу активного присвоєння індивідом досвіду попередніх поколінь. Людина від природи наділена лише однією здатністю – здатністю до формування специфічно людських здібностей. Задатки відіграють значну роль у формуванні таких здібностей як музичні, математичні, конструкторські, лінгвістичні та інші. О.М. Леонт'єв доводить, що чим вищий буде рівень досягнень у будь-якій діяльності, тим вагомішу роль у цьому процесі відіграють задатки. Як вже зазначалось, виникнення «здібностей другого роду» стає можливим тільки завдяки тому, що у людства з'явилася особлива форма передачі досягнень попередніх поколінь наступним поколінням.

Задатки до цих здібностей, стверджує вчений, не можуть бути закладені у мозку в готовому виді. Тому ці здібності та їхні мозкові механізми виступають як новоутворення, які формуються в індивідуальному розвитку людини завдяки надбанням соціально-історичного досвіду попередніх поколінь людства. О.М. Леонт'єв висуває гіпотезу, що мозкові механізми специфічно людських здібностей не мають своєї спеціальної та прямої основи у вроджених морфологічних органах-здатках.

Заперечуючи, що в здібності проектується процеси, що будуються «ззовні», С.Л. Рубінштейн доводив, що при такому поданні «игнорируется

исходная общая зависимость обучения от обучаемости, от предпосылок, лежащих в субъекте обучения; похвальное стремление не упустить *обратные* связи – безусловно действительно существующие и важные – заслоняет у сторонников этой теории способность видеть *прямые*, исходные зависимости. Все как будто идет только от объекта, извне и лишь интериоризация внешнего заполняет внутреннюю пустоту... Первоначально – по логике этой концепции – обучение не имеет никаких исходных внутренних предпосылок в индивидуе; обучение *только* условие образования способностей; само оно никак ими не обусловлено; способности – только продукт обучения; они не фигурируют вовсе в числе его исходных предпосылок» [10].

Згідно з іншою системою поглядів, С.Л. Рубінштейн писав: «В процессе обучения и усвоения способности развиваются и специфицируются, но в неразвитой и общей форме – они образуют и исходные предпосылки обучения и усвоения. На самом деле надо говорить не только о способностях как продуктах освоения предметов деятельности, но и о самих этих предметах как продуктах исторического развития способностей, т.е., отказавшись от утверждения об *односторонней* зависимости развития людей и их способностей от внешних продуктов их деятельности, исходить из *взаимосвязи* и *взаимозависимости* внутреннего развития самих людей, их собственной природы, их способностей и внешних объективированных продуктов их деятельности. Создание этих последних имеет как своим следствием, так и своим условием изменение природы людей, их способностей. Человек и предметный мир должны быть рассмотрены в их *взаимодействии*, и рассмотрение их взаимодействия не может быть ограничено только сферой усвоения, вовсе вне сферы производства» [там же, С. 5].

Таким чином, враховуючи наведені вище аргументи вченого, можна зробити **наступні висновки**: розуміючи під здібностями якості людини, які роблять її придатною до виконання будь-якої певної діяльності, можна виділити в їх структурі два компоненти: способи дії як систему яка відповідає суспільно виробленим операціям, та психічні процеси, якими ці дії чи операції регулюються. Ядром здібностей тут виступає якість функціонування тих психічних процесів, які регулюють операції, а не засвоєна автоматизована операція. Умовою успішності протікання процесів психічної регуляції є аналіз та узагальнення людиною тих відношень, у яких реалізується операція.

Відмінність двох ліній, представлених у психологічній теорії, в повній мірі проявляється по відношенню до двох вказаних компонентів здібностей. Для однієї – задача розвитку здібностей полягає у вивченні та обробці необхідних операцій, які дозволяють найбільш ефективно засвоювати зовнішнє. Для іншої – головна задача полягає у дослідженні та формуванні якостей психічних процесів, що забезпечують найбільш високий рівень регулювання і функціонування потрібних операцій, обробка яких є обов'язковою, але не вичерпує розвиток здібностей.

На закінчення можна додати, що зазначена дискусія про здібності обірвалась смертю С.Л. Рубінштейна. Але теоретичні проблеми, які були висвітлені в ній, а саме: про соціальну обумовленість психіки людини, про співвідношення природного та соціального її психіці, про взаємозв'язок суспільної та індивідуальної свідомості, всі вони залишаються проблемами сучасної науки та складають предмет нових досліджень та дискусій.

Список використаних джерел

1. Костюк Г.С. Психологические вопросы руководства развитием способностей. Тезы докладов на I съезде общества психологов /Г.С. Костюк // Тезисы докладов на I съезде общества психологов, вып. 3, М., 1959. С.140.
2. Леонтьев А.Н. Биологическое и социальное в психике человека /А.Н. Леонтьев // Вопросы психологии. – 1961. – №1. – С. 3-11.
3. Леонтьев А.Н. Об историческом подходе к изучению психики человека /А.Н. Леонтьев. В кн. Психологическая наука в СССР, М., Т.1. С.21.
4. Леонтьев А.Н. О социальной природе психики человека /А.Н. Леонтьев // Вопросы философии. – 1961. – №1. – С.40-52.
5. Леонтьев А.Н. О формировании способностей /А.Н. Леонтьев //Тезисы докладов на I съезде общества психологов, вып. 3, М., 1959. С.142.
6. Леонтьев А.Н. О формировании способностей /А.Н. Леонтьев // Вопросы психологии. – 1960. – №1. – С. 5-14.
7. Леонтьев А.Н. Избранные психологические произведения: В 2 т. / А.Н. Леонтьев. – М.: АН СССР, 1983. – Т.1. – 392 с.
8. Мясищев В.Н. Проблема способностей в советской психологии и ближайшие задачи ее разработки //Тезисы докладов на I съезде общества психологов, вып. 3, М., 1959. С.144.
9. Рубинштейн С.Л. Проблема способностей и принципиальные вопросы психологической теории //Тезисы докладов на I съезде общества психологов, вып. 3, М., 1959. С.146.
10. Рубинштейн С.Л. Проблема способностей и вопросы психологической теории /С.Л. Рубинштейн // Вопросы психологии. – 1960. – №3. – С. 3-8.
11. Рубинштейн С.Л. Принципы и пути развития психологии /С.Л. Рубинштейн. – М.: АПН СРФСР, 1961. – 235 с.

References transliterated

1. Kostyuk H.S. (1959). *Psikhologicheskiye voprosy rukovodstva razvitiyem sposobnostey* [Psychological issues of leadership development of abilities]. Moscow: *вып. 3* [in Russian].
2. Leont'yev A.N. (1961). *Biologicheskoye i sotsial'noye v psikhike cheloveka* [Biological and social in the human psyche]. *Voprosyi psihologii, 1, 3-11* [in Russian].

3. Leont'yev A.N. (1965). Ob istoricheskom podkhode k izucheniyu psikhiki cheloveka [*On the historical approach to the study of the human psyche*]. Moscow: tom 3 [in Russian].

4. Leont'yev A.N. (1961). O sotsial'noy prirode psikhiki cheloveka [On the social nature of the human psyche]. *Voprosy filosofii*, 1, 40-52 [in Russian].

5. Leont'yev A.N. (1959). O formirovanii sposobnostey [*On the formation of abilities*]. Moscow: vyp. 3 [in Russian].

6. Leont'yev A.N. (1960). O formirovanii sposobnostey [On the formation of abilities]. *Voprosy psihologii*, 1, 5-14 [in Russian].

7. Leontev A.N. (1983). *Izbrannyye psihologicheskie proizvedeniya [Selected psychological works]*. (Ed.). (Vols. 1-2). Moscow: AN SSSR [in Russian].

8. Myasishchev V.N. (1959). Problema sposobnostey v sovetskoj psikhologii i blizhayshiyе zadachi yeye razrabotki [*The problem of abilities in Soviet psychologists and the immediate tasks of its development*]. Moscow: vyp. 3 [in Russian].

9. Rubinshteyn S.L. (1959). Problema sposobnostey i printsipial'nyye voprosy psikhologicheskoy teorii [*The problem of abilities and fundamental questions of psychological theory*]. Moscow: vyp. 3 [in Russian].

10. Rubinshteyn S.L. (1960). Problema sposobnostey i voprosy psikhologicheskoy teorii [The problem of abilities and questions of psychological theory]. *Voprosy psihologii*, 3, 3-8 [in Russian].

11. Rubinshteyn S.L. (1961). Printsipy i puti razvitiya psikhologi [*Principles and ways of development of psychologists*]. Moscow: APN SRFSSR.

Поклад И.Н., Страница с истории психологии про дискуссию о способностях

Аннотация: В статье систематизировано научные подходы к проблеме способностей, рассмотрены психологические особенности их развития.

Прослежено путь развития данного понятия от теории Л.С. Выготского и теоретических разработок его последователей к настоящему. Отмечено, что в психологическом наследии Г.С. Костюка феномен «способности» рассматривался как «общечеловеческие существенные свойства общие для всех людей» и таким образом, выступал неотъемлемой составляющей проблемы развития и формирования растущей личности. Исследовано теоретическую и практическую разработку проблемы способностей в трудах С.Л. Рубинштейна, в которых ученый доказывал, что способности человека – это различные проявления его способностей к усвоению знаний и достижений человеческой культуры, к учебе и труду, в которых они формируются.

Освещены в историческом плане две противостоящие друг другу точки зрения на проблему соотношения природного и социального в человеке.

Доказано, что способность не может рассматриваться как простое свойство. Это своеобразное сочетание относительно стабильного диапазона прав интеллектуальной собственности, что приводит к возможности успешного выполнения определенных видов деятельности.

Однако синтез конкретных свойств не является постоянным и неизменным. Это единство развития и изменения под влиянием извне.

Ключевые слова: *теоретические проблемы, дискуссия, социальная обусловленность психики, способности, условия развития способностей.*

Poklad, Irina N. Page with a history of psychology about the discussion of abilities

Summary: In the article the scientific fittings are systematized for problems of capabilities, the psychological features of development of capabilities.

It traces the path of development of the concept of the theory of L.S. Vygotsky and his follower's theoretical developments to date. It is noted that the psychological heritage G.S. Kostiuk phenomenon of «ability» was seen as «universal essential properties common to all people», and thus be an integral component of the development problems and the formation of a growing personality. The theoretical and practical problems of development of abilities in the works of SL Rubinstein, in which scientists argued that the ability of a person - it is the various manifestations of his ability to assimilate knowledge and achievements of human culture, to study and work in which they are formed.

When covering historically two opposing points of view on the nature of abilities, «hereditary» and «social».

Proved that ability can not be regarded as a simple property. This peculiar combination of relatively stable range of mental property rights, which leads to the possibility of successful fulfillment of certain activities. However, the synthesis of specific properties is not permanent and unchanging. This unity of the developing and changing under the influence of.

Key words: *theoretical problems, discussion, social conditioning of the psyche, capabilities, terms of development of capabilities.*